

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. Et Concilio a Triburiensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPVT II.

Et Concilio ^a Triburiensi.

SI quis presbyter, quod absit, quia sacerdos altissimi Dei est, vulneratus, vel quibuslibet injuriis, & contumeliis dehonestatus evaserit, & supervixerit, tota compositio persolvatur presbytero. Si autem in articulo mortis præventus obierit, pretium ^b vverigeldi tripartita partiatur divisione: id est altari, cui ordinatus fuerat, pars una; Episcopo, in cujus diocesi erat, altera; tertia parentibus, de quibus ortus fuerat. Si verò in atrio Ecclesiæ aliquid ex istis presbytero factum fuerit, supra dicto modo presbytero, & pro presbytero solvatur. Sed quia ut Hilarius Papa omnibus Episcopis per diversas provincias in epistola sua scribit, injuria sacerdotum, & Ecclesiarum, sacrilegium est; sacrilegium in atrio factum, altari & Domino ejusdem loci persolvatur. Sacerdotes enim non sunt lacerandi, sed potius coronandi: quia de his Ecclesiasticus liber loquitur, dicens: In tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica, & ministros ejus non derelinquas, & honorifica sacerdotem. Et Isidorus: His enim, sicut & Episcopis, dispensatio mysteriorum Dei commissa est: præsent enim Ecclesiæ Christi, & in consecratione divini corporis, & sanguinis consortes sunt Episcopis. Similiter & in doctrina populorum, & in officio prædicandi.

NOTÆ.

1. ^a **T**riburiensi.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. & ex eodem Concilio citatur textus hic à Burchardo lib. 6. Decreti, cap. 11. Carnotensi part. 10. Decreti, c. 40. & sub nomine Paleæ extat apud Gratianum in cap. omnes 26. 17. quest. 4. & reperitur in ipso Concilio can. 4. pro ut in præfenti transcribitur. De hoc Concilio nonnulla notavi in cap. clerici, de vita & honest. cleric. Verba autem in præfenti scripta extant lib. 4. capitul. Caroli, cap. 15. & inter canones Isacii Lingonicensis Episcopi tit. 2. cap. 1.
2. ^b **W**erigeldi.) Werigeldus, seu Wirigildus, sumitur pro pretio, quod pro compositione judiciali persolvitur pro homicidio, aut alio delicto propinquis, & hæredibus; quo modo accipitur in lege Salica cap. 1. §. 7. & lib. 3. capitul. cap. 28. & lib. 6. cap. 98. & 99. Alemanor. tit. 4. 29. 34. Boiorum tit. 7. cap. 1. & tit. 15. cap. 5. Ripuar. tit. 36. §. 1. & tit. 46. §. 1. Frislon. tit. 1. §. 9. Longobard. lib. 1. tit. 1. l. 7. Pœnit. Romano tit. 4. cap. 17. ibi: Pretium suum, id est Werigildum suum; & aliis legibus antiquis congestis à Lindembrogio in glossar. verbo Werigildum; in speculo Saxonico lib. 1. art. 8. ibi: Testimonium præconis vice fiat duorum; ejus etiam emenda, & Werigildus duplex est, secundum ipsius nationem. Et art. 65. ibi: Qui etiam aliquam actionem injuriarum passum iudicio exhibere promiserit, si id facere nequiverit, cum suo absolvetur Werigeldo, & per hoc juri non derogat suo: Werigeldus post tres menses à tempore ejus acquisitionis persolvetur. Illustrat ex variis Germaniæ scriptoribus Joannes Vossius lib. 2. de vitis serm. cap. 2. Lindébrog. ubi supr. à, Ant. Augustin. in notis ad dictum Pœnitent. Rom. tit. 4. cap. 17. Bignonius in not. ad Marculf. lib. 1. cap. 18. Gibalinus tom. 2. de negot. lib. 6. cap. 9. art. 3. num. 11.

COMMENTARIUM.

3. **T**extus hic exponendus est juxta consuetudinem Provinciæ, in qua Concilium hoc cele-

bratum fuit, videlicet Germaniæ: apud veteres enim Germanos certâ pecuniæ summâ delicta assimabantur, neque homicidium morte sui lex erat; & facinorosi omnes, nisi læsæ Majestatis, pecuniariam solvebant pœnam, quæ dicebatur compositio. Tacitus de moribus Germanorum, ibi: Suscipere tam inimicitias, seu patris, seu propinqui, quam amicitias necesse est, nec implacabiles durant. Luitur enim homicidium certo armentorum, ac pecorum numero, recipitque satisfactionem universa domus. Et in legibus Bajubar. tit. 1. cap. 11. ita legitur: Ut nullus Bajubarius alodem, aut vitam sine capitali crimine perdat, id est, si in necem Ducis consiliatus fuerit, aut inimicos in provinciam inviterit, &c. Cetera verò quæcumque commiserit peccata, quousque habet substantiam, componat secundum legem. Ideoque frequenter in veteribus legibus hæc verba reperies, de vita componat, ut lib. 3. capitul. cap. 10. Si quis convicius fuerit perjurii, perdat manum, aut redimat. Et lib. 4. Capitul. cap. 13. 15. & 18. ibi: Qui hominem publicam penitentiam agentem interfecerit, bannum nostrum in triplo componat, & Wirigildus ejus proximus persolvatur. In legibus Angliæ apud Hovedenum in Henrico 11. ibi: Vivere suum, id est pretium redemptionis sue solvat. Et pro modo culpa, & dignitate personæ compositio fiebat, cap. qui subdiaconum occiderit, 17. quest. 4. probant Petrus Gregorius lib. 4. part. tit. 13. cap. final. Creselius lib. 3. mystag. lib. 1. cap. 22. sect. 4. Rousselius lib. 6. hist. Pontif. jurisd. cap. 2. num. 6. & ultra compositionem in nonnullis delictis, quæ legibus expressâ erant, præter compositionem reus sisco fredum solvebat. Gregorius Turon. de miraculis sancti Martini lib. 4. cap. 26. ibi: Affirmavit Rex quosdam ex his, qui absoluti fuerant, ad se venisse, compositionemq. sisco debitam, quam illi fredum vocant, à se indultam. Illustrant Bignonius lib. 1. ad formulas Marculfi, cap. 3. Licet cum hæsitaretur in Concilio Cabiloni. 2. cuiam persolvenda esset pœna patrati homicidii in presbyterum, Patres Concilii quæstionem ad Principem rejecerunt, tanquam supremum arbitrum pœnæ, & veniæ criminum, can. 24. ibi: De Episcopis verò, Presbyteris, & Diaconibus, & monachis interfectis querendum

rendum à Domino Imperatore est, cui illius homicidii pretium exsolvendum sit. Unde juxta hunc morem à Patribus Concilii Triburienſis decretum est, compositionem presbyteri occisi esse dividendam pro æqualibus portionibus inter Ecclesiam, cui inserviebat, Episcopum diceccanum, & eius contanguineos. Sed cum Raymundus mutasset hæc

verba aliam divisionem faciendo, credo ob auctoritatem Gregorii Noni, qui confirmavit hanc compilationem, illi standum esse. An verò statibus parentibus aliqua pars illis sit assignanda, disputant Covar. lib. 2. var. cap. 9. num. 10. Genueſis practicab. quæst. 370. Sed attentâ integrâ hujus canonis nulla hæsitacionis occasio manet.

CAPUT III.

Idem R. ^a Cantuariensi Archiepiscopo.

Licet juxta Apostolum arguere, & increpare debeamus; sic tamen debemus excessus corrigere singulorum, ut probemur, non quæ nostra sunt, sed quæ Iesu Christi quærere, & in correctione facienda videamur modestiam, & maturitatem servare. Accepimus autem, quod^b Archidiaconi^c Conventren. Episcopatus pro excessibus, & criminibus puniendis à clericis, & laicis pœnam pecuniariam exigunt: in^d examinatione ignis, & aquæ XXX. denarios à viro, & muliere quærere præsumunt: & pro annua exactione pecuniæ personas quandoque suspendunt, & Ecclesias^e interdiciunt: à vicariis quoque XII. ^f denarios ut in Ecclesiis cantare permittant, exigere non formidant, & alia agunt, quæ canonum obviarent statutis, & de radice cupiditatis, & avaritiæ videntur prodire. Quia igitur sollicitudini nostræ incumbit pastoralis providere diligentia, ne ab ecclesiasticis personis tuæ provinciæ aliquid agatur, quod reprehensioni subiaceat, vel ecclesiasticam honestatem denigret: f. t. per A. f. p. m. quat. Archidiaconis prædicti Episcopatus ex parte nostra, & tua districtè inhibeas, ne excessibus corrigendis, aut criminibus puniendis à clericis, vel laicis, pœnam pecuniariam, nec pro examine ignis, vel aquæ denarios amplius exigere audeant, vel alia quæ dicta sunt, quomodolibet exercere. Si autem contra prohibitionem nostram ausu temerario venire præsumpserint, eos omni cent. & ap. cess. ecclesiasticâ censurâ percellas, & sententiam ipsam usque ad dignam satisfactionem facias inviolabiliter observari.

NOTÆ.

1. ^a **C**antuariensi.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. & extat textus hic post Concil. Lateran. part. 1. de simonia, cap. 3. prout hic transcribitur.
- ^b Archidiaconi.) Quibus ex consuetudine competit in nonnullis provinciis jurisdictione contentiosa, juxta tradita in cap. ad hac, de offic. Archid.
- ^c Conventrenſis.) Anglicani Regni, de qua diceceſi egi in cap. 2. de rescript.
- ^d Examinatione.) Hæc verba omisit Raymundus, quia jam ejus tempore hoc examen purgationis vulgaris prohibitum erat, ut probavi in cap. final. de purgat. vulg.
- ^e Ecclesias interdiciunt.) Cum sententia interdicti ferri non possit regulariter ob causam pecuniariam, ut probavi in cap. 2. de his qua sunt à Prelat.
- ^f Vicariis denarios.) Juxta tradita in cap. 2. ne Prelati vices suas.

COMMENTARIUM.

2. **A**N Episcopi, & cæteri judices ecclesiastici possint pro criminibus pœnam pecuniariam imponere, dubitant interpretes ob juris testimonia in hac parte invicem contraria. Et non posse eam imponere, videtur probari ex præſenti textu, & ex cap. pauper. 11. quæst. 3. cap. si lapsi, 50. dist. cap. irrefragabili 13. §. ult. de offic. ordin. cap. ut clericorum, de vita & honest. cleric. Concil. Aurelian. 2. can. 3. Cabilon. sub Carolo Magno, cap. 18. & ex

ea ratione, ne ipsi in pœnis irrogandis turpem aliquem quantum confectari videantur: & quia, ut ait D. Isidorus in dict. cap. pauper, citò violatur auro justitia, nullamque reus pertimescit pœnam, quam scit posse pecuniâ redimere. Sed contrarium prorsus verum est, videlicet Episcopum vel alium judicem ecclesiasticum posse imponere pœnas pecuniarias. Quæ sententia probatur ex cap. dilectus, de offic. ordin. cap. si vos 23. q. 5. cap. cum sit nimis, §. final. cap. postulasti, de iudic. cap. ad audientiam, de præſcrip. cap. olim, de iniur. cap. P. & G. de offic. deleg. cap. venerabilibus. §. denique, de sent. excom. cap. in Archiepiscopatu, de raptor, cap. statumimus 16 quæst. 1. probant Landmeter. lib. 2. de veteri cleric. cap. 109. pluribus relatis Barbosa part. 3. de potest. Episcop. alleg. 107. Diana part. 10. tract. 8. per tot. Solorzan. tom. 2. de jure iudic. lib. 3. cap. 7. num. 76. Salgado de potest. Regia, part. 2. cap. 4. Cevallos tom. 4. quæst. 897. Valascus alleg. 34. Cabedo decis. 81. Bobadilla lib. 2. polit. cap. 17. num. 199. Nec obstant textus pro contraria sententia adducti; nam procedunt quando judices ecclesiastici pœnas pecuniarias imponunt ex avaritia, & radice cupiditatis, animo eas imbutandi, sibi que applicandi: quo casu non licet pœnas pecuniarias imponere. At verò zelo justitiæ, quia illa magis timetur, pœnam pecuniariam imponunt locis piis applicandam, quam juxta Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. cap. 3. rectè imponere possunt, ut probant Petrus Gregorius lib. 4. partit. tit. 15. cap. 1. Sfortia in hist. Concil. Trident. in sess. de edit. lib. Chopinus de sacr. pol. lib. 1. tit.